

A családi helyhatározóragok közül a latívusi *-nál/-nél* 'családhoz és személyhez' jelentésének megoszlását ábráztuk jelenségtérképeken: JEL. 2. *bíróhoz/bírónál* típusváltozó, JEL. 3. *Erzsiékhez/Erzsiéknél* típusváltozó (a változó példányonkénti elemzést l. a 3.1.2. fejezetben). A JEL. 2. „összesített” térképlap mutatja, hogy a nyelvjárási latívuszi *-nál/-nél* a 'személyhez' jelentésben (*bírónál, Ferencnél megyek*) jobban visszaszorulóban van, mint a 'családhoz' jelentésben (*Erzsiéknél, Sándoréknál megyek*); a magyarországi és a határokon túli települések közötti különbség kisebb. A 'családhoz' jelentésben a beregi és a szatmári rész között a nyelvi és a társadalmi változók, illetve korrelációjuk szempontjából is élesebb a határ. Az országhatár a fiatalok nyelvhasználatában is jelez különbséget: a határon túl a legifjabb nemzedék ebben a jelentésben a nyelvjárási *-nál/-nél* ragot adja meg. Az iskolai végzettség a legmeghatározóbb nyelvhasználatot befolyásoló tényező: a diplomások szinte kizárólag a köznyelvi változatokat használják. A két jelenségtérkép összevetése a fentiekén kívül elsősorban a romániai Szamosdara, a legarchaikusabb nyelvű település nyelvhasználatában mutat lényeges különbséget: az 'egyéhez' és 'családhoz' megkülönböztetése a fiatalok és a középkorúak nyelvi/nyelvjárási normájának része ma is: határozottan elkülönül, hogy az 'egyéhez' jelentésben a *-hoz/-hez* rag a 'családhoz' jelentésben a nyelvjárási *-nál/-nél* használatos. (Tiszaújlakon szintén a fiatalok, Lónyán a diplomások nyelvhasználatában jellemző – igaz, éppen fordított – elkülönülés.) A többi település összesített adatait elemezve úgy tűnik, a kiegyenlítődés folyamata erős, a morfémaszerkezetek kiegyenlítődése a jelentéskülönbség megszűnésével megy végbe.